

Јадранка Брамвел

ОСВРТ НА НАСТАВУ МАТЕМАТИКЕ У
ТРОГОДИШЊИМ ШКОЛАМА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Проблем наставе математике у трогодишњим школама траје деценијама. Уџбеници нису мењани од 1991. године, а и тада оно што је написано, углавном је синтеза и преспајање неких уџбеника из давних времена. Сви знамо да у трогодишње школе долазе деца с просеком од 5–6 поена на пријемном, ако и толико. А оцене из основне школе су на нивоу двојке или тројке. Сви смо се нашли у ситуацији да морамо прећи на онлајн наставу и упркос тврдњама надлежних и убеђењу неупућених да се настава одвија несметано (знамо сви да је снимљено десетак часова за сваки разред гимназије), с терена је јасно да то никако није било несметано. Прво, техничка опремљеност ученика углавном није јача од мобилног телефона, а друго, питање је адекватности уџбеника који постоје за трогодишње школе. Можемо ми глумити и играти представу у којој је с једне стране очајан наставник који једва основно успева да научи ученике који ионако имају слабо предзнање, а с друге очајан ученик којег не можете убедити да му је то што учи потребно у животу или за општу културу. Стварност је сурова, а то је да су наши планови наставе и учења тотално омашили сврху. Тако керамичар заврши три године и није у стању да срачуна колико му је плочица потребно да покрије неки зид, али зато је губио време учећи логаритме, тригонометријске једначне ... Аутомеханичари уче механику у првом разреду, али ће за тригонометрију чути тек у другом ...

Реформа јесте у току и углавном ће се свести са модула $3 + 2 + 0$, $3 + 2 + 2$, $3 + 3 + 2$, $3 + 3 + 3$ на $2 + 2 + 1$. Међутим, реформа се одвија јако споро и сада смо у ситуацији да нам архитекте имају око 15 часова геометрије током све 4 године, док декоратер зидних површина има око 30 часова „суве“ геометрије у првом разреду. Архитекте уче само праву и кружницу, док пећари уче све криве другог реда. Аутолимари и аутоелектричари уче логику, док код машинског техничара ЦНЦ машина нема ни помена о тој области. Ако бих кренула да набрајам све нелогичности, то би потрајало. И то све се учи и ради под истим кровом, јер су углавном техничке школе мешовите, тј. и трогодишње и четворогодишње. Наставници су у чуду шта их је снашло и апсурду да теже области морају предавати ђацима којима то неће бити потребно у каснијем раду и који реално нису ни заинтересовани, док ђацима који треба да изађу на државну матуру многе области неће бити ни поменуто.

Вратимо се постојећој литератури. После више од 15 година рада у мешовитој техничкој школи, дајем себи за право да кажем да су уџбеници писани за наставнике, а не за децу. За трогодишње школе уџбеници морају бити више практични, мање теоријски, посебно треба избегавати теореме, доказе. За тај ниво школовања потребни су конкретни животни, струковни проблеми. У случају да неко од ђака и набави уџбеник, да не кажем и збирку, да ли ће то дете бити у стању да се самостално служи истим? Да ли је сваки наставник дужан да пише прилагођене материјале, ако већ постоје уџбеници? Ми на почетку сваке школске године морамо навести по којој литератури обављамо процес наставе, а наше скрипте нису акредитоване и не можемо их наводити, а уџбеник смо принуђени користити минимално.

У основним школама је за време онлајн наставе било уобичаједно да деца прате ТВ часове, а наставници пошаљу бројеве задатака, страница та и та у уџбенику, у збирци. У трогодишњим школама то је неизводиво. А није у реду што је тако. Уџбеници треба да буду мање научни, а више практични, да би ђак без комплекса могао разумети све што у њима пише и уз упутства наставника користио уџбеник самостално и радо. Није у реду да на насловници уџбеника пише „за школе са 3 часа наставе недељно“, јер ту има много профила и сваки има своју проблематику и не треба у уџбенику или збирци за трговца или за аутомеханичара да буде исти садржај.

Претпостављам да је вишегодишњи пад продаје уџбеника и збирки за трогодишње школе последица мањка мотивације наставника, састављача уџбеника, универзитетских професора за писање и прилагођавање текућим реформама.

Закључак је да је сада углавном касно за поправак нанете штете генерацијама, али да би требало да се сви концентришемо на реформу и покушамо да саставимо материјале прилагођене конкретним профилима у сарадњи с наставницима стручних предмета, да то буде у виду неких радних свески где би се бар увежбало то што се ради, да цена буде приступачна, да ђаци могу користити и у редовној и ванредној ситуацији и имати осећај да су вредни, да су нешто научили, да су увежбали самостално и да знају за шта им то све користи у осталим предметима, јер изучавању математике можемо прићи на два начина. То су научни начин који се спроводи у гимназијама, где је математика математике ради, а други је практичан, технички, као у средњим стручним школама, а поготову у трогодишњим. Узоре можемо наћи у странијој литератури где можете видети много примера, мало теорије и много задатака за вежбање са варијацијама унетих вредности, тако да се заиста вежба. Можемо рећи да је то мало, да је то испод нашег нивоа, да су наши ђаци најбољи у свету, али то су ђаци математичких гимназија, природно-математичких, информатичких, али сигурно нису ђаци трогодишњих школа. Они се уче и обучавају за услужне делатности које сви морамо ценити јер их већина нас не уме обавити и није циљ школовања да убијамо децу у појам, него да из њих извучемо максимум и да им дамо осећај самопоуздања, а не да се своди настава на то да пишу, буду мирни на часу, па ће имати прелазну оцену, што је, нажалост наша стварност.

Техничка школа, Лозница

E-mail: jadranka.bramwell@hotmail.com